

HE HOA PAKEHA NO TE IWI MAORI.

Na R.T.K.

HE hupu na te Maori: "He taonga tonu te wareware." He pai te wareware ki nga mea kino, ki nga mea whakapouri ngakau, ki nga he o era atu, tena ko te wareware ki nga mea pai, ki nga manaaki, ki nga aroha, he he nui tenei. E kiia ana he tohu no te tangata kuare te wareware ki nga painga ki a ia. Na konei i puta mai ai te hiahia ki a au kia tuhituhia he korero mo etahi pakeha i whakahoa ki te Iwi Maori i nga tau maha kua huri nei—kei warewaretia.

E kore e nui nga kupu mo nga mihinare; e marama ana hoki na to ratou aroha ki te Iwi Maori i whakarere atu ai ratou i o ratou kainga, i o ratou whanaunga, a haere mai ana ki te pito o te ao. ki waenganui o tetahi iwi kai-tangata noho ai. Tata tonu nga mihinare ka patua. He aha noa ranei i kore ai. Ko nga tau i noho ai nga mihinare ki Ngapuhi nga tau tino kino o te Maori, nga tau i kaha ai te kai-tangata, i kaha ai te whawhai ki a ratou ano.

Ko Te Matenga, ko Te Wiremu karu-wha me Te Wiremu Parata etahi tangata tino nunui kua noho ki tenei whenua, e kore o ratou ingoa e warewaretia.

ENGARI KO TE HEREWINI e korero e au. Ko ia te pihopa tuatahi o te Hahi Mihinare. I whakaakona ia ki nga kura nunui o Ingarangi. He tangata matau, toa, maia. I haerea e ia nga wahi katoa o Nui Tireni, ko te waewae tonu tona huarahi. I tetahi putanga atu ona ki Akarana kua pakaru ona puutu, ona kakahu. No te tau 1841 ka tae mai ia ki Niu Tireni, no te tau 1858 ka unga mai ia e Kuini Wikitoria kia hoki atu hei pihopa mo Lichfield.

He tino hoa a Pihopa Herewini no te Iwi Maori. I tautoko ia i te Maori, i awahina. I te raruraru mo Waitara i tautoko ia i a Wiremu Kingi Te Rangitake. I te wa o te whawhai i haere ia i roto i nga hoia pakeha a i whakatika ia i nga Maori, i tupato hoki kei tukinotia ratou e nga pakeha. I korerotia kinotia a Pihopa Herewini e te pakeha mo tana whakawhirinaki ki te Maori. E kiia ana i te riri o tetahi apiha ki a ia ka ki atu te apiha ra me i kore ana a Te Herewini i pihopa kua motokia e ia. Na tenei kupu ka unuhia e te pihopa tona koti, ka panga, katahi ka tuhi atu ki tona koti, ka mea: "Ara te pihopa, ko au tenei, haramai." Ko te ki a te tangata me i whawhai kua mate te apiha i te pihopa.

I korerotia kinotia a Pihopa Herewini e te pakeha mona i tautoko i nga Maori otira i kinongia ano hoki ia e Waikato mona i uru ki nga hoia pakeha i te riri ki Rangiaohia, a e ai ta ratou mona i mau pu. Mo Pihopa Herewini tetahi take i whakarerea ai e Waikato te whakapono. Kei te he ta Waikato; ko Pihopa Herewini tetahi pakeha i tino aroha ki te Maori.